METODIKAGA OID XORIJIY JURNALLARNI O‘RGANISHNING AHAMIYATI VA ULARNING ILMIY TADQIQOT FAOLIYATIDAGI O‘RNI

Raximova Mushtariybonu Ulug‘bek qizi

Qo‘qon davlat universiteti

O‘zbek tili va adabiyoti 1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada metodikaga oid xorijiy ilmiy jurnallarni o‘rganishning ahamiyati, ularning ilmiy-tadqiqot faoliyatidagi o‘rni va zamonaviy ta’lim jarayonidagi roli tahlil qilingan. Xususan, International Journal of Educational Methodology, International Journal of Research Method in Education, Methodology kabi yetakchi xalqaro jurnallar misolida metodologik yondashuvlar yoritilgan. Maqolada sifat, miqdoriy va aralash tadqiqot metodlarining o‘ziga xos jihatlari ochib berilgan hamda xorijiy jurnallarni tanlash mezonlari asoslab berilgan. Shuningdek, ushbu jurnallardan foydalanishning ilmiy va amaliy afzalliklari ko‘rsatib o‘tilgan. Tadqiqot natijalari metodika sohasida ilmiy izlanishlar olib borayotgan tadqiqotchilar va pedagoglar uchun muhim manba bo‘lib xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: metodika, ilmiy jurnal, xorijiy jurnallar, ta’lim metodikasi, pedagogika, ilmiy tadqiqot, sifat tadqiqotlari, miqdoriy tadqiqotlar, aralash metodlar, innovatsion texnologiyalar, xalqaro tajriba, ilmiy maqola.

Annotation: This article examines the importance of studying foreign scientific journals related to methodology, their role in research activities, and their significance in modern educational processes. In particular, leading international journals such as International Journal of Educational Methodology, International Journal of Research & Method in Education, and Methodology are analyzed to highlight key methodological approaches. The paper discusses the characteristics of qualitative, quantitative, and mixed research methods, as well as the criteria for selecting foreign scientific journals. Furthermore, the scientific and practical benefits of using these journals are outlined. The results of the study can serve as an important resource for researchers and educators working in the field of methodology.

Keyword: methodology, scientific journal, foreign journals, educational methodology, pedagogy, research, qualitative research, quantitative research, mixed methods, innovation, international experience.

Аннотация: В данной статье рассматривается значение изучения зарубежных научных журналов по методике, их роль в научно-исследовательской деятельности и значимость в современном образовательном процессе. В частности, на примере ведущих международных журналов, таких как International Journal of Educational Methodology, International Journal of Research & Method in Education и Methodology, раскрываются основные методологические подходы. В статье анализируются особенности качественных, количественных и смешанных методов исследования, а также обосновываются критерии выбора зарубежных научных журналов. Кроме того, показаны научные и практические преимущества их использования. Результаты исследования могут быть полезны для исследователей и педагогов в области методики.

Ключевые слова: методика, научный журнал, зарубежные журналы, образовательная методика, педагогика, научное исследование, качественные методы, количественные методы, смешанные методы, инновации

Kirish

Bugungi globallashuv davrida ilmiy-tadqiqot faoliyatining samaradorligi koʻp jihatdan xorijiy ilmiy jurnallar bilan ishlash darajasiga bogʻliq. Ayniqsa, pedagogika va taʼlim metodikasi sohasida xalqaro tajribani oʻrganish ilmiy izlanishlarning sifatini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Xorijiy ilmiy jurnallar nafaqat yangi metodologik yondashuvlarni, balki innovatsion taʼlim texnologiyalarini ham taqdim etadi.

Metodika — bu taʼlim jarayonini tashkil etish, oʻqitish usullari va vositalarini ishlab chiqish bilan bogʻliq ilmiy yoʻnalish boʻlib, u doimiy ravishda yangilanib boradi. Shu sababli, metodikaga oid xorijiy jurnallarni oʻrganish ilmiy va amaliy ahamiyatga ega.

Metodikaga oid xorijiy jurnallarning ahamiyati. Xorijiy ilmiy jurnallar metodika sohasida quyidagi asosiy vazifalarni bajaradi: 1) ilgʻor pedagogik tajribalarni ommalashtirish; 2)yangi metodologik yondashuvlarni ishlab chiqish; 3)ilmiy natijalarni xalqaro miqyosda tarqatish; 4)tadqiqotchilar oʻrtasida ilmiy hamkorlikni rivojlantirish.

Masalan, International Journal of Educational Methodology taʼlim metodikasi boʻyicha ilmiy maqolalarni chop etuvchi yetakchi ochiq platformalardan biri boʻlib,

unda turli mamlakat olimlarining tadqiqotlari e’lon qilinadi. Ushbu jurnal ta’limdagi muammolar va tendensiyalarni tahlil qilishga qaratilgan ilmiy ishlarni o‘z ichiga oladi.

Shuningdek, International Journal of Research & Method in Education metodologik masalalarga bag‘ishlangan bo‘lib, unda sifat va miqdoriy tadqiqot usullari keng yoritiladi .

Metodika va tadqiqot usullariga ixtisoslashgan jurnallar orasida quyidagilar muhim o‘rin tutadi: 1. Methodology - ijtimoiy va xulq-atvor fanlarida tadqiqot metodlariga bag‘ishlangan jurnal bo‘lib, 2005-yildan beri chop etiladi va ochiq kirish asosida faoliyat yuritadi .

2. Research Synthesis Methods — tadqiqot natijalarini umumlashtirish va meta-tahlil metodlariga ixtisoslashgan yuqori impakt faktorga ega jurnal .

3. Field Methods — ijtimoiy fanlarda dala tadqiqotlari metodologiyasini yoritadi

Ushbu jurnallar ilmiy metodologiyaning nazariy va amaliy jihatlarini chuqur yoritib beradi. Shu o‘rinda ta’lim metodikasi bo‘yicha jurnallar haqida ham mulohaza yuritish darkor. Ta’lim sohasiga ixtisoslashgan jurnallar metodika rivojida alohida o‘rin tutadi:

- International Journal of Educational Research — ta’lim jarayonini o‘rganishga qaratilgan yuqori sifatli tadqiqotlarni e’lon qiladi .

- International Journal of Qualitative Methods — sifat tadqiqot metodlari bo‘yicha yetakchi nashr hisoblanadi.

- System — til o‘qitish metodikasi va ta’lim texnologiyalarini o‘rganadi .

Mazkur jurnallar ta’lim jarayonida qo‘llaniladigan innovatsion metodlarni ishlab chiqishda muhim manba hisoblanadi. Keyingi o‘rinlarda ixtisoslashgan metodik jurnallar xususida gap boradi. Ba’zi jurnallar aniq yo‘nalishlarga ixtisoslashgan. Philosophy of Mathematics Education Journal — matematika ta’limining falsafiy va metodik asoslarini o‘rganadi. E-methodology platformasidagi turli jurnallar pedagogika, psixologiya va ijtimoiy fanlar kesishmasida tadqiqotlar olib boradi .

Xorijiy jurnallarda metodologik yondashuvlar. Xorijiy jurnallarda quyidagi metodologik yondashuvlar keng qoʻllaniladi:

1. Sifat (qualitative) tadqiqotlar Bu yondashuv inson tajribasi, fikri va ijtimoiy hodisalarni chuqur tahlil qilishga qaratilgan. Intervyu, kuzatish va kontent tahlili asosiy metodlar hisoblanadi.

2. Miqdoriy (quantitative) tadqiqotlar. Statistik tahlil va eksperimentlarga asoslangan boʻlib, natijalarni umumlashtirish imkonini beradi.

3. Aralash (mixed-methods) yondashuv. Sifat va miqdoriy metodlarni birlashtiradi. Zamonaviy xorijiy jurnallarda aynan shu yondashuv keng qoʻllanmoqda. Tadqiqotlar shuni koʻrsatadiki, xorijiy jurnallarda sifatli tadqiqotlar ulushi yuqori boʻlib, bu metodik chuqurlikni oshiradi .

Xorijiy jurnallarni tanlash mezonlari. Ilmiy maqola chop etish yoki manba sifatida foydalanishda quyidagi mezonlarga eʼtibor berish zarur. Bulardan birinchisi indeksatsiya (Scopus, Web of Science)**.** Ikkinchisi Impact factor va h-index koʻrsatkichlari**.** Uchinchisi taqriz (peer-review) tizimi mavjudligi. Keyingisi esa, Jurnalning ilmiy yoʻnalishi. Masalan, ochiq kirishli jurnallarni tanlash metodologiyasi bibliometrik koʻrsatkichlar va nashr xarajatlarini hisobga olishga asoslanadi .

Shu oʻrinda xorijiy jurnallardan foydalanishning afzalliklarini ham keltirib oʼtamiz. Jumladan, ilmiy dunyoqarash kengayadi, yangi metodlar oʻrganiladi, ilmiy yozish koʻnikmalari rivojlanadi, xalqaro hamkorlik imkoniyatlari oshadi.

Shuningdek, bu jurnallar orqali ilmiy tadqiqotlarning sifatini oshirish va ularni xalqaro standartlarga moslashtirish mumkin.

Xulosa. Metodikaga oid xorijiy jurnallar zamonaviy ilmiy tadqiqotlarning ajralmas qismi hisoblanadi. Ular orqali nafaqat yangi bilimlar olinadi, balki ilmiy metodologiya ham takomillashadi. Xususan, International Journal of Educational Methodology, International Journal of Research & Method in Education, Methodology kabi jurnallar ilmiy izlanishlar uchun muhim manba boʻlib xizmat qiladi.

Shu sababli, har bir tadqiqotchi xorijiy ilmiy jurnallar bilan muntazam tanishib borishi, ularni tahlil qilishi va oʻz ilmiy faoliyatida samarali qoʻllashi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. International Journal of Educational Methodology

2. International Journal of Research & Method in Education

3. Cohen, Louis, Manion, Lawrence, Morrison, Keith. Research Methods in Education. London: Routledge.

4. Creswell, John W.. Research Design: Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches.

O‘zbek tilidagi adabiyotlar:

5. Ishmuhamedov R.. Ta’limda innovatsion texnologiyalar. Toshkent: Fan.

6. Yo‘ldoshev J.G‘.. Pedagogika asoslari. Toshkent: O‘qituvchi.

7. To‘xtaxodjayeva M.X.. Pedagogika nazariyasi. Toshkent.

8. Nishonaliyev U.N.. Ta’lim metodlari va texnologiyalari. Toshkent.

9. O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi. Pedagogik faoliyat metodikasi bo‘yicha o‘quv qo‘llanmalar. Toshkent.

10. Xoliqov A.A.. Pedagogik mahorat. Toshkent.